

5. Meuszyński S., Serafin Cz., Czarnowski A., Kamińska A.: Typy pałeczek Salmonella w materiale diagnostycznym WZHW w okresie 1957—1960, Biuletyn II Zjazdu PTNW, Wrocław, 178, 1962.
6. Sojka W. J.: Salmoneloza świń a zagrożenie zdrowia publicznego, Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych, 33—75 1961.
7. Steffen J., Szaflarski J.: Obserwacje nad epizootią salmonelozową u świń na terenie woj. katowickiego w latach 1955—1957 oraz próby jej zwalczania, Med. Wet. 6, 332, 1959.
8. Trawiński A.: Badania naukowego ośrodka lubelskiego i puławskiego nad zagrożeniem salmonel, Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych 33, 75 1961.

Adres autora: dr Zenon Wachnik, Wrocław, ul. Żelazna 49/7.

Вакник З. САЛМОНЕЛЛЕЗ СОБАК ВЫЗВАННЫЙ МИКРОБОМ S. CHOLERAESUIS.

У 4 (из группы 7) трехмесячных собак автор наблюдал признаки болезней главным образом пищеварительного и дыхательного тракта. Больные собаки по истечении нескольких дней погибли с признаками геморрагического поноса, истощения, желтухи, кровоизлияний, воспаления легких, гнойного конъюнктивита и нервными симптомами. Гистопатологическим исследованием обнаружено одноядерные инфильтрации вокруг кровяных сосудов печени. Из внутренних органов изолировали *S. choleraesuis* (Кунцендорф). У остальных, не проявляющих признаков болезни, установлено повышение салмонеллезных антигенов (1 : 160 — 1 : 320). У контрольных собак получались титры не превышающие 1 : 40. Источником заражения были кухонные отбросы столовой.

Wachnik Z. — Salmonellosis of dogs caused by *S. choleraesuis*.

In 4 out of the group of 7 threemonthly dogs pathological symptoms of the alimentary tract and respiratory tract were observed. Two of them died after about 14 days, exhibiting symptoms of haemorrhagic diarrhoea, cachexia, icterus, echinococcosis, pneumonia, conjunctivitis mucopurulent and nervous symptoms. Histopathological symptoms revealed in the liver mononuclear perivascular infiltrations. From the internal organs was isolated *S. choleraesuis* (Kunzendorf). In the remaining number

of dogs showing no pathological symptoms there was found an increase of the salmonellae antibodies (1:160 — 1:320). In control dogs no higher titres than 1:40 were observed. As the source of the infection were established the kitchen washings from a mess hall.

Wachnik Z. — La salmonellose des chiens causée par *S. choleraesuis*.

Dans un groupe de 7 chiens de 3 mois on observa chez 4 animaux des symptomes de la part des voies digestives et respiratoires. Deux petits chiens périrent apres environ 2 semaines. Ils démontraient des symptomes de diarrhé sanglante, de consomption, de jaunisse, d'hémorrhagie, de pneumonie, de conjonctivite purulente ainsi que des symptomes nerveux. Les investigations histopathologiques démontrèrent des infiltrations mononucléaires aupres des vaisseaux sanguins. On isola *S. choleraesuis* (Kunzendorf) des organes internes. Chez les chiens qui ne démontraient pas de symptomes de maladie on constata l'accroissement des anticorps de salmonella (1:160 — 1:320). Chez les chiens de contrôle on ne démontra pas de titres plus élevés que 1:40. La cause de l'infection était sans doute les restes de cuisine de la cantine.

Wachnik Z. — Hundesalmonellose hervorgerufen durch *S. choleraesuis*.

Bei 4 aus 7 dreimonatlichen Hunden wurden Krankheitserscheinungen hauptsächlich seitens des Verdauungs — und Atmungstraktus beobachtet. Zwei Hunde verendeten nach einigen Tagen unter blutigem Durchfall, Abmagerung, Gelbsucht, Blutungen, Pneumonie, schleimig-eitriger Conjunctivitis und nervösen Symptomen. Histopathologisch wurden in der Leber perivaskuläre mononukleäre Infiltrate festgestellt. Aus den inneren Organen ist *S. choleraesuis* (Kunzendorf) isoliert worden. Bei übrigen Hunden ohne Krankheitserscheinungen trat eine Steigerung der Salmonellaantikörper (1:160 — 1:320) auf. Bei Kontrollhunden war der Titer nicht höher als 1:40. Als Infektionsquelle wurden die Küchenabfälle einer Verköstigungsstelle erachtet.

BARTŁOMIEJ PROROK

Zabrze

Ospa krów

Z dotychczasowych doniesień (1, 2) o występowaniu zachorowań krów na ospę wynika, że między innymi źródłem zakażenia są dojarki, których dzieci były poddane szczepieniom przeciwoospowym. Przypadek ospy krów na terenie m. Zabrza jest jeszcze jednym dowodem tej ścisłej zależności występowania ospy u zwierząt od szczepień przeciwoospowych.

W maju 1962 r. wystąpiło w PGR w R. masowe zachorowanie krów. Przeprowadzone u wszystkich krów i jałówek badanie wykazało: u 33 krów (z ogólnej ilości 44) na wymionach i strzykach zmiany typowe dla ospy. U 14 krów stwierdzono ciemnobrunatne strupy, częściowo odpadające, u pozostałych natomiast prócz strupów małe pęcherzyki, częściowo wysychające. Temperatura wewnętrzna normalna z wyjątkiem 6 krów, u których stwierdzono podwyższoną temperaturę w granicach od 39,8—40,4°, osłabiony apetyt i posmutnienie. Opisane objawy składają się na obraz typowy dla ospy.

Załączone zdjęcie ilustruje zmiany na strzykach. U jałówek żadnych zmian nie stwierdzono.

Wywiad środowiskowy i szczegółowe oględziny rąk personelu. — W obozrze pracowały 4 osoby — 2 dojarki i 2 dojarzy. Dojarki zeznały, że z początkiem maja ich dzieci zostały poddane szczepieniem przeciwko

ospie w miejscowości R., w tym również dzieci pracowników PGR.

U obu dojarek stwierdzono na kciukach obu rąk i między palcami zmiany ospowe powikłane wtórnym zakażeniem. Podobne zmiany stwierdzono również

u bezdziejnych dojarzy, z tym, że wszystkie 4 osoby skarżyły się na dużą bolesność rąk.

Dojarzy skierowano do miejscowego ambulatorium. Krowy poddano odpowiedniemu leczeniu oraz wydano zarządzenia sanitarno-higieniczne. Powiadomiono Wydział Zdrowia o stwierdzeniu ospy u ludzi i krów.

Stwierdzenie ospy u krów występującej w następstwie szczepień przeciwospowych u dzieci świadczy o nieprzezwyciężeniu higieny udoju przez personel oborowy. Fakt występowania zmian ospowych wyjątkowo u krów dojnych przemawia za tym, że wirus został przeniesiony bezpośrednio ze skóry rąk doja- rek na strzyki i wymiona krów, z których z kolei prawdopodobnie zaraził się dojarze.

Mimo że ospa krów jest schorzeniem o przebiegu

na ogół łagodnym, straty gospodarcze (zwłaszcza jeżeli uwzględnimy masowość zachorowań) są poważne. Oprócz kosztów leczenia występuje obniżenie mleczności niejednokrotnie przez okres wielu tygodni, nerwowość zwierząt spowodowana bólem zadawanym im przy dojeniu.

Z tych względów wydaje się celowe nakłonić Służbę Zdrowia do akcji uświadamiającej wśród ludności wiejskiej o konieczności stosowania i przestrzegania zasad higieny osobistej.

Ospę krów należałoby włączyć do chorób zwalczanych z urzędu. Służba weterynaryjna winna w większym niż dotychczas stopniu zwracać uwagę na higienę udoju.

Adres autora: Bartłomiej Prorok, Zabrze, ul. 3 Maja 14a.

ALICJA KOZMIŃSKA

Uwagi związane z występowaniem zachorowań na wąglik u zwierząt futerkowych

Z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Krakowie
Kierownik: doc. dr MIECZYŚLAŃ BILEK

Wąglik w Polsce nie stanowi obecnie poważniejszego problemu, jednak w niektórych województwach nadal występuje. Do województw takich należy m. in. województwo krakowskie. Według danych statystycznych sytuacja epizootyczna przedstawia się tu następująco:

R o k	Zachorowania	
	u ludzi	u zwierząt
1951	—	8
1952	—	—
1953	1	6
1954	—	6
1955	—	4
1956	—	5
1957	3	2
1958	1	12
1959	—	5
1960	1	46
1961	1	—

Największą ilość zachorowań wśród zwierząt zanotowano w r. 1960. Epizootia ta wystąpiła w pow. myślenickim wśród zwierząt futerkowych.

Pierwsze przypadki zachorowań pojawiły się w fermie norek w pierwszej połowie października 1960 r. W okresie od 7 do 27 tegoż miesiąca padły wszystkie norki, tj. 32 sztuki. W tym samym miesiącu zanotowano liczne zachorowania w dużej fermie lisiej, liczącej 240 szt. a znajdującej się w odległości ok. 600 m od fermy norek. W sumie od 13 do 17 października padło 14 lisów. Wśród pozostałych rozpoznano chorobę u 18 lisów, zdołano je jednak uratować dzięki rychłemu zastosowaniu penicyliny oraz surowicy p/wąglikowej. Penicylinę stosowano przez okres 3 dni w ilości 600 tys. jedn. na dobę; u 2 lisów, u których objawy chorobowe ustępowały powoli przedłużono stosowanie antybiotyku do 7 dni. Ponadto

podano surowicę p/wąglikową wszystkim lisom na fermie. Padłe sztuki z obu ferm dostarczono do Wojewódzkiego Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Krakowie. U wszystkich stwierdzono wąglik. W toku dochodzeń epizootologicznych zdołano ustalić, iż właściciele obu ferm zaopatrywali się w ostatnich tygodniach w mięso do karmienia zwierząt w tych samych punktach. W poszukiwaniu źródła zakażenia przebadano resztki mięsa, którymi karmiono zwierzęta w ostatnich dniach, a także kilkadziesiąt skór bydłych i końskich, pochodzących z punktów, w których zaopatrywali się w karmę hodowcy lisów i norek. Wszystkie badania bakteriologiczne i serologiczne na wąglik dały wynik ujemny. Wspomniane wyżej badanie przeprowadziła Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Myślenicach oraz powiatowy lekarz wet. i Wojewódzki Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krakowie.

Dalszą obserwację ogniska prowadziła Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Przebadano bakteriologicznie i serologicznie stolce od 3 osób, zajmujących się fermą lisia oraz zeskrobiny z klatek i zbiornika na odpadki — wynik badania ujemny. Ciekawych danych dostarczyły natomiast badania laboratoryjne stolców lisów.

Badania laboratoryjne dotyczyły 74 próbek kału lisów, które prawdopodobnie przebyły chorobę oraz ich najbliższych sąsiadów. Materiał został pobrany w 5 tygodniu po wygaśnięciu enzootii. Wyniki były następujące: odczyn termoprecypitacji Ascoliego zdecydowanie dodatni otrzymano w 5 przypadkach, a wątpliwy w 2. Badanie reszty próbek dało wynik negatywny. Kontrola odczynu Ascoliego z wyciągiem (ze szczepu wąglik) z surowicą p/wąglikową wypadła dodatnio. Przeprowadzono także takie kontrole jak: wyciąg (ze szczepu wąglik) z surowicą normalną oraz wy-